

Ο τοίχος με τα κάγκελα, Γ. Ιωάννου (λογοτεχνικό κείμενο)

ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ

Παρακολουθήστε το [βίντεο για την εξέγερση του Πολυτεχνείου](#) και διαβάστε το απόσπασμα από το κείμενο του Γιώργου Ιωάννου *Ο τοίχος με τα κάγκελα*.

βίντεο <https://www.youtube.com/watch?v=YP3UBVYyuXo>

Γιώργος Ιωάννου

Ο τοίχος με τα κάγκελα

Κι ο κόσμος να σου φέρνει να φας το μεσημέρι —κοφίνια ολόκληρα— πράγμα που εσύ το είχες ξεχάσει, γιατί είσαι παιδί και βράζει το αίμα σου, να σου φέρνει να πιεις, να φορέσεις, κι οι μεγάλοι που εσύ τους θεωρούσες αυστηρούς κριτές —και ήταν, βέβαια— για κείνα τα μαλλιά, τα γένια, τα ρούχα και τους εκνευριστικούς ίσως τρόπους σου, να στήνονται βουρκωμένοι στα απέναντι πεζοδρόμια, και να μην εννοούν να το κουνήσουν, μολονότι αυτοί σαν ξεσκολισμένοι διακρίνουνε καθαρότερα από σένα την έρπουσα απειλή, τις φυσιογνωμίες που έχουν συρρεύσει, τις μυστικές κινήσεις και τα βλέμματα. Όπως στη Νομική όπου είχαν ξαγρυπνήσει οι γονείς όλη τη νύχτα, ζαρωμένοι μες στην ψύχρα στις γωνιές των δρόμων, κι άλλοι γύρω απ' το εκκλησάκι του παλιού νοσοκομείου, που έχει στεγάσει πολλή δυστυχία κατά καιρούς, κρατώντας αναμμένα κεριά, για να τους βλέπουν αποπάνω τα παιδιά και να παίρνουν κουράγιο, και τα κεριά να τα σβήνει πότε ο αέρας και πότε «οι αντιφρονούντες» —τι όρος κι αυτός, Θεέ μου!— αλλά κι οι ταξιτζήδες να 'χουν αφήσει τα αγγύγια και να 'χουν κάνει μια αλυσίδα αδιάσπαστη με τις πλαφονιέρες και τα μεγάλα φώτα αναμμένα και να γυρίζουν γύρω γύρω, Ακαδημίας – Σίνα – Σόλωνος – Ιπποκράτους και πάλι απ' την αρχή, ώσπου να φέξει. Δεν είναι εύκολο να παίζεις το ψωμί σου σε τόσο ευνόητα δρομολόγια.

Και να 'ναι πάλι απόγευμα, και μάλιστα κατάλληλο για βολτίτσα, μα εσύ να φωνάζεις πάντα πάνω στα κάγκελα, υψώνοντας τολμηρά πανώ και σημαίες σ' όλες τις επάλξεις, της Πατησίων, αλλά και της Στουρνάρα, της Μπουμπουλίνας και της Τοσίτσα. Και μέσα στα πολύπλοκα κτίρια, τα νεοκλασικά και τ' άλλα, που τώρα κρύβονται απ' το κορμί σου, και αύριο, τον άλλο Νοέμβρη, δεν θα φαίνονται απ' τα λουλούδια, εσύ να μοιράζεις σοφά τις δουλειές, να ετοιμάζεις συσσίτιο, να τακτοποιείς τον ύπνο, τις βάρδιες, τις συνελεύσεις, τη μουσική, μα και το νοσοκομείο για τους πληγωμένους, που με μαθηματική ακρίβεια προβλέπεις. Και να ετοιμάζεις ραδιοφωνικό σταθμό, το μέγα αναπάντεχο όπλο σου και δίδαγμά σου, τυλίγοντας μας ξαφνικά μέσα στους χίλιους κύκλους σου, εσύ που σε είχανε για ανέμελο, για παιδί ακόμα, που δεν πιάνουν τα χέρια του ή και για χίππυ.

Και να 'στε μέσα πιο σοφοί και απείρως πιο δίκαιοι απ' τους μεγάλους, που κάτι, βέβαια, κάνανε κι αυτοί στον καιρό τους, καιρό πολύ χειρότερο απ' τον δικό σας. Όχι σ' αυτά τα κάγκελα, είναι αλήθεια, σε άλλους τοίχους και σε άλλες μάντρες στημένοι, μα και στους ίδιους μεγάλους δρόμους, σ' αυτές τις τρεις τέσσερις αρτηρίες, ξέστηθοι, ξαρμάτωτοι, μπροστά στα τανκς του κατακτητή.

[...]

Κι όσο πέφτει η νύχτα της δεύτερης μέρας, της Πέμπτης, η φωνή σου να γίνεται πιο δυνατή. Έχουν προστεθεί άλλωστε χιλιάδες νέες φωνές. Κι η μελωδία σου να φτάνει ως τα Εξάρχεια, την Αλεξάνδρας, τη Βάθης και την Ομόνοια.

Και να ξέρεις —και το ξέρεις— πως τώρα μες στη νύχτα κάτι σου μαγειρεύουν, κάτι μαζεύτηκαν σε αίθουσες κατάκλειστες και λεν για σένα, κάτι, γιατί το παράκανες πια και με το πείσμα σου τους έχεις εκφοβίσει. Σε είχαν περάσει για παιδί, που θα του περάσει, και θα το στρώσουνε αυτοί αργότερα, μα τώρα βλέπουν άλλα, πολύ ακατανόητα γι' αυτούς. Τι θέλεις, επιτέλους, παλιόπαιδο, τι σου λείπει;

Την Παρασκευή απλώθηκες και στην Πατησίων, σ' όλο το κατάστρωμα της οδού. Δεν χωράς, δεν χωράτε, πια μέσα. Απόψε πεθαίνει ο φασισμός! φωνάζεις, γιατί το νιώθεις πως, ανεξάρτητα απ' το τι θα γίνεις εσύ, ο αγώνας σου φτάνει σε μια ολοκλήρωση. Άλλωστε τα μηνύματα που καταφτάνουν είναι σπουδαία: όπου αλλού υπάρχει πανεπιστήμιο, οι νέοι έχουν ξεσηκωθεί: Θεσσαλονίκη, Πάτρα, Γιάννενα.

Η τελευταία εικόνα που μου έμεινε είναι από το βράδυ της Παρασκευής, όπου στον περίβολο και την Πατησίων γινόταν πια πανηγύρι. Δεν υπήρχε καθόλου το μούδιασμα της πρώτης ή της δεύτερης βραδιάς, ήταν κάτι σαν φινάλε. Τα κάγκελα φορτωμένα σημαίες και πανώ. Τα πανώ έδειχναν αυτά που φώναζες κι ό,τι άλλο δεν μπορούσε να γίνει ρυθμός. Ο ρυθμός και το στραφτάλισμα κρατούσε θαμπωμένους τους περαστικούς. Φαντάζομαι, και μάλλον δεν πέφτω έξω, πως κι αυτοί που σε κρυφοπαρακολουθούσαν θα είχαν συνεπαρθεί. Επάνω στην Πύλη, αυτήν που μέλλονταν αργότερα να την γκρεμίσει το τανκ, τα πιο ζωντανά παιδιά ανεβασμένα έπαιρναν τα συνθήματα απ' τα μεγάφωνα και κουνώντας όπως οι μαέστροι τα χέρια μετάδιναν τον παλμό τους στα πλήθη. Κι όμως παρ' όλη την πανηγυρική ατμόσφαιρα και την κυριαρχία σου στο πέραςμα εκείνο, δεν μπορούσε κανείς φεύγοντας να μην έχει μαύρα προαισθήματα. Εξάλλου λένε πως τις ώρες αυτές είχαν αρχίσει να πέφτουνε οι πρώτες σφαίρες από αθόρυβα πιστόλια. Πάντως μέσα σ' εκείνον τον αλαλαγμό τίποτε τέτοιο δεν ξεχώριζε. Τώρα εκ των υστέρων, όταν το σκέφτεται κανείς, αισθάνεται κάπως άσχημα στην πλάτη του ή στην κεφαλή του. Οι πυροβολισμοί πύκνωσαν αργότερα, απ' τη μια στιγμή στην άλλη, σαν έπεσε η νύχτα και ήταν πάρα πολλοί, χιλιάδες, πολύ περισσότεροι απ' τους αριθμούς που ομολογήθηκαν. Μαζί μ' αυτούς και άφθονα δακρυγόνα. Μα η φωνή σου εξακολουθούσε ν' ακούγεται κι ο σταθμός σου να εκπέμπει. Ελπίσαμε πως θα σταματήσει γρήγορα αυτό το ξέσπασμα. Δεν ήταν δυνατό να πυροβολούν απάνω σου. Αν σκοτώσουν εσένα, τότε τι θ' απομείνει σ' αυτή τη χώρα;

[...]

Κι ύστερα το γρήγορο ποδοβολητό μες στα δρομάκια των Εξαρχείων. Κι αποπίσω το άλλο ποδοβολητό, νεανικό κι αυτό, σπιρουτισμένο από κοφτές διαταγές.

Αλλά εσύ είσαι κιόλας στοιβαγμένος μέσα στα σπίτια μας, αναλήφτηκες μέσα στα απρόσωπα διαμερίσματα μας, και κάνεις με τη σειρά τηλεφωνήματα στους δικούς σου, τους ξετρελαμένους απ' την ανησυχία πως είσαι καλά και θα πας το πρωί στο σπίτι. Άφησες όμως κάτι ματωμένες δαχτυλιές στο τηλέφωνο, που καιρό κάναμε να τις σκουπίσουμε.

Και μιλάς σιγά και σεμνά, καθώς αρμόζει σε νέους που βρίσκονται σε ξένο σπίτι. Εσύ ήσουν που φώναζες τόσο; Κι ο ένας σας είναι γιατρός, κι ο άλλος αρχιτέκτων, κι ο τρίτος νομικός, κι ο τελευταίος μαθητής ακόμα. Και δεν θέλεις να φας, ούτε να πιεις κάτι, να κοιμηθείς μόνο λίγο, όπως αυτοί που πολεμήσαν.

Και φεύγεις το πρωί, χωριστά απ' τους νέους φίλους σου, κι εμείς σε λίγο φεύγουμε για τη δουλειά μας. Και στη γωνιά μάς ψάχνουνε την τσάντα.

Ήρθε ο καιρός να γίνουμε και ύποπτοι. Ένα ελικόπτερο πετάει πάνω απ' τα κεφάλια μας. Και στη στροφή αίματα και πιο πέρα άλλα αίματα και πολλά χαρτιά κι αποκαΐδια — κειμήλια ιστορικά που χαθήκαν. Μπόρεσες άραγε να ξεγλιστρήσεις;

[...]

Θα 'θελα ν' αναφέρω κάποιους στίχους, ένα επίγραμμα· να το σκαλίσω νοερά, τουλάχιστο, στον τοίχο με τα κάγκελα. Όμως εγώ ένας φιλόλογος, ένας δάσκαλός σου —δεν ξέρω κατά πόσο άξιος— έχω κυρίως στο νου μου αρχαία επιτύμβια επιγράμματα, απ' αυτά που είναι κατάφορτο το γειτονικό Μουσείο και που όσο κι αν είναι καίρια και σεμνά, δεν αποδίδουν πια τις περιστάσεις. Μιλούν για τόξα και ακόντια, ενώ εδώ θέρισαν πολυβόλα.

...

Γιώργος Ιωάννου,

Ο τοίχος με τα κάγκελα

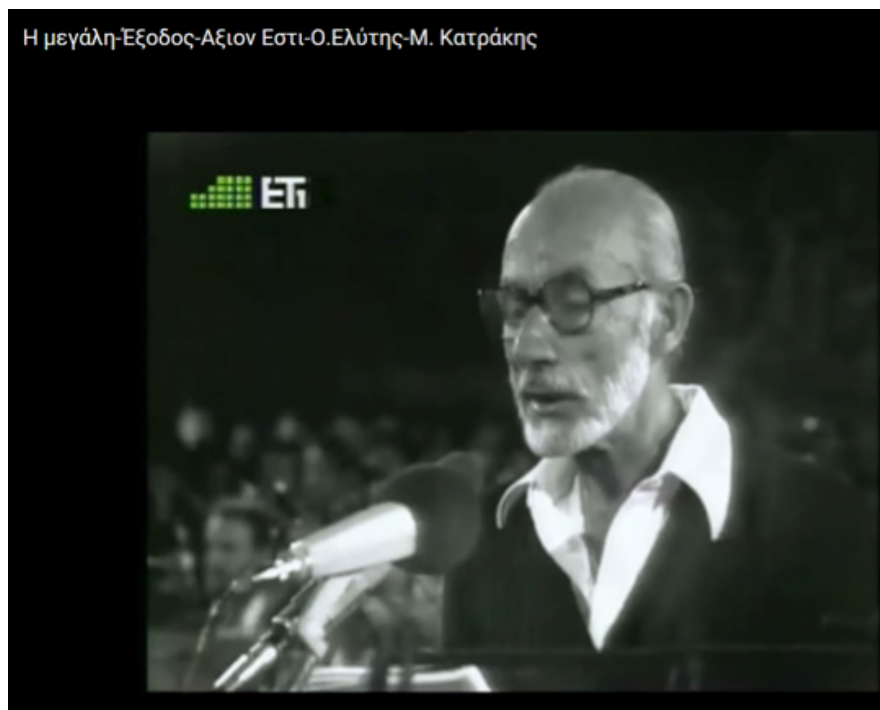
Ασκήσεις

1. Τι επιτυγχάνει ο Γ. Ιωάννου, χρησιμοποιώντας στο κείμενο β' ενικό ρηματικό πρόσωπο;
2. Στο απόσπασμα αυτό παρατηρούμε τη σύζευξη ιστορίας (γεγονότα του 1973) και λογοτεχνίας.

Να απομονώσετε τα ιστορικά στοιχεία και να τα αποδώσετε με μορφή σύντομης ανακοίνωσης (ρεπορτάζ ανταποκριτή) σε ελεύθερο ραδιοφωνικό σταθμό της εποχής.

3. Να επιλέξετε μια μέρα αγώνα μέσα από το **ΕΚΦΡΑΣΤΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ** κείμενο και ως αυτόπτες μάρτυρες να γράψετε μια ημερολογιακή σελίδα με έμφαση στα συναισθήματα που σας προκάλεσαν τα γεγονότα, βλ. και [Έκφραση-Έκθεση Β' λυκείου, σ.108.](#)

- Ποια εικόνα είχαν σχηματίσει, σύμφωνα με το κείμενο, οι μεγαλύτεροι για τους νέους; Θεωρείτε ότι την ανέτρεψε η δράση τους στο Πολυτεχνείο;
- Πιστεύετε ότι οι ενήλικοι όλων των εποχών σχηματίζουν παρόμοια εικόνα για τους νέους; Να συζητήσετε στην τάξη το θέμα, αφού παρακολουθήσετε την απαγγελία αποσπασμάτων από το *Άξιον Εστί* του Οδυσσέα Ελύτη.

Η έξοδος <https://www.youtube.com/watch?v=qeCx36vanpl>

4. Να παρακολουθήσετε το βίντεο στο οποίο καταγράφονται τα γεγονότα της εξέγερσης του Πολυτεχνείου με πρωταγωνιστές τους νέους. Ποια μέσα χρησιμοποιεί ο δημιουργός του, για να επιτύχει το στόχο του; Πιστεύετε ότι αποδίδει τα γεγονότα της εποχής;

5. Να αναζητήσετε φωτογραφίες από την εξέγερση του Πολυτεχνείου (σε άλμπουμ, σε αφιερώματα του τύπου, στο διαδίκτυο κλπ.) και να τις προσθέσετε στο κείμενο του Γ. Ιωάννου, δημιουργώντας ένα πολύτροπικό κείμενο. Αν θέλετε, προσθέστε και μουσική, δημιουργώντας βίντεο, power point, κλπ.

